

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה לאמנויות
התוכנית הבינתחומית לתואר שני

יופי וכיעור באמנויות
מרצה: פרופ' חנה שקולניקוב

נושא העבודה:
פרננדו בוטרו: האסתטיקה של הגוף השמן

מגישה: נאוה פורת
ת.ז. 069506608

תאריך: 12 ליוני 2009

דמויותיו השמנות של פרננדו בוטרו, האמן הקולומביאני בן זמננו¹, שופעות, מגושמות ומעוותות. בעצם הן מכילות את כל אותם פרמטרים אשר מאפיינים את הגוף המכוער. ובכל זאת, אין הן כאלה. הן דמויות עסיסיות, אסתטיות, מטופחות, סקסיות ואפילו יפות בעיני. לבוטרו, יחס מיוחד ושונה לשומן. לרוב, דמות שמנה אינה נתפסת כפה, אך בוטרו מעניק לדמויותיו טיפול ההופך אותן לאטרקטיביות. האם גוף שמן יכול להיות גם יפה? מה גורם לגוף שמן מסוים להיראות יפה ואסתטי, בזמן שגוף שמן אחר יכול להעלות אצלנו רגש של דחייה ורתיעה? מהם האטריבוטים הספציפיים של האובייקט ו/או הגוף השמן אשר הופכים אותו ליפה? באילו אלמנטים ציוריים/אמנותיים משתמש בוטרו על מנת להקנות ערכים אסתטיים לדמויותיו המנופחות? אתייחס לשאלות אלה ואבדוק אותן בעזרת ניתוח עבודותיו. כפלטפורמה השוואתית, אביא דוגמאות מיצירותיו של לויטן פרויד² (Lucian Freud), האמן האנגלי בן זמננו.

כבר בתנ"ך מוזכרת דמות אישה ושמה "רחב". האם אפשר להתייחס לשמה של רחב, כשם תואר המתאר את מימדי גופה? בספרה "Literary Fat Ladies"³, מיד בתחילתו, כותבת מחברת הספר:
"First, the question of "fat ladies". We begin with a woman called Rahab, the redeemed harlot of Jerico from the biblical Old Testament".⁴

אמנם, כותבת פארקר, לא נאמר שרחב נחשבה לאישה שמנה, אך בעברית, השם "רחב" פירושו: גדול, מתפשט, שופע. אמנם רחב אינה מוזכרת בתנ"ך כאישה יפה, אך לפי התלמוד, היא מוצגת כ"בעלת יופי אגדי" ומתוארת כאחת מארבע הנשים היפות בעולם: שרה, אביגיל, רחב ואסתר.⁵ רחב גם מצטיינת במיניותה: "אמר רבי יצחק: כל האומר רחב, מיד ניקרי" (נעשה בעל קרי).⁶ עד כדי כך נחשבה רחב, על פי התלמוד, למושא תשוקה, שרק אמירת שמה כבר יכולה הייתה להביא לסיפוק מיני. משני מקורות תלמודיים אלה, אפשר להסיק על יופייה של רחב.

ידוע ששלמות רגשית והערכה עצמית עומדות ביחס ישיר לביטחון ולדימוי עצמי חיובי. כיצד נקבעים קודים חברתיים לגבי האדם השמן? אלו פריזן קדומות כובדו בשל גופן רחב מימדים. במהלך המאה ה-17 האמן הפלמי פול רובנס צייר נשים יפות שופעות בשרים ושומנים. בתקופתו, הגוף השמן היה סימן לבריאות ולשפע. הוא היה מודע לכך שהוא מצייר נשים יפות על פי הקריטריונים של תקופתו. בוטרו, לעומתו, מצייר נשים שמנות ומודע לכך שהן מכוערות ודיספורציונליות, אך מעניק להן "טיפול" המשנה את האופן שבו אנו, כצופים, מתייחסים אליהן.⁷ בוטרו מציג דמות שמנה, גאה, ללא רגש אשמה, האוהבת את עצמה ואת גופה ומתייחסת לחיים באופטימיות מלאת הומור.

גורדון גרהם, בספרו על הפילוסופיה של האמנות⁸, בפרק הדין במושג האסתטיקה והיופי, מביא מדברי גדול הפילוסופים של המאה ה-18, עמנואל קאנט⁹. פילוסופית האמנות של קאנט טוענת ש"יופי אמנותי" הוא "ייצוג יפה של דבר". וזה כישרונו המיוחד של האמן לייצג את האובייקט באופן יפה.¹⁰ יצירתו של בוטרו,

לפי תורתו של קאנט, הינה "יצוג יפה של דבר". הדמות עצמה אינה בהכרח יפה, אך הייצוג שלה, בעזרת מכחולו של בוטרו, הופך אותה ליפה. כיוון שייצוגה יפה, היצירה הופכת להיות בעלת יופי אוניברסלי.

אין לבוטרו שאיפות לביטוי פילוסופי, מטפיזי או פסיכולוגי. אין לו רצון להביע מחשבות בעלות תוכן עמוק על מהות החיים. הוא רוצה לצייר וליהנות מעבודתו. בוטרו טוען שיש אהבה בכל משיכת מכחול. אפשר לומר שאותה אהבה היא זו הממלאה את הבד באופטימיות, שמחה ויופי¹¹. אך מעבר לכל אלה, דמויותיו של בוטרו מקרינות הרבה הומור. הוא בא לידי ביטוי כתוצאה משילוב אלמנטים מנוגדים המפתיעים והמשעשעים את הצופה, כגון דמויות שמנות ונפוחות, כביכול מכוערות, אך לבושות בחן רב ובמתקנות. הן עונדות תכשיטים וקישוטי שיער שונים, ומסורקות בקפידה יתרה. גם סביבתן הקרובה מטופחת ומקושטת בפריטים מעוצבים. חיות מחמד משונות נחות על מיטותיהן. הדמויות עומדות מול הצופה בביטחון, מקרינות שלמות וסיפוק עצמי.

אפשר להשוות את דמויות הקומדיה הקלאסית לדמויותיו של בוטרו: דמויות הקומדיה הקלאסית ארציות וכל עניינן בסיפוק הצרכים הגשמיים המידיים. לרוב, הן דמויות שמנות במבנה גופן, בעלות חוש הומור, המרבות לצחוק על עצמן. הן רדודות מבחינה אינטלקטואלית וחסרות ערכים מוסריים. כך דמויותיו של בוטרו, אשר במימדי גופן, תנוחתן, לבושן ותיאור האלמנטים שבסביבתן הקרובה, מביעות את תאוותן לחיים, לאוכל, מין ולהתייחסות אישית לחיים אופטימית ומלאה הומור.

בספרה של מריאנה הנשטיין¹² על הצייר, מוקדש פרק שלם לשאלה: מדוע מצייר בוטרו אנשים שמנים? לשאלה זו, הנשאלת שוב ושוב, משיב בוטרו, חד משמעית, תשובה הנתפסת כפרובוקטיבית ומבלבלת: "אינני מצייר אנשים שמנים". ברור שדמויותיו אינן שדופות. בוטרו מכיר היטב את תולדות האמנות ומודע לאלמנט הדפורמציה כחלק מביטוי של אידיאל אסתטי כלשהו, אשר קיים ביצירות אמנות לאורך הדורות. העיוות של הגוף, בעבודותיו של בוטרו, המופיע בצורה עקבית ומקיפה, הופך לחוק ולסגנון אשר מקורו ברצון להאדיר את איכות היצירה, כלומר, בוטרו בוחר להישאר נאמן לסגנונו ובכך נותן לגיטימציה לצורה המעוותת והנפוחה. בוטרו טוען שהוא משתמש בשינוי הצורה, בטרנספורמציה או בדפורמציה כדי להפוך את הריאליה לאמנות.¹³ ובמילותיו של בוטרו:

"Whether they appear flat or not really does not interest me. It has hardly any meaning for my paintings. My concern is with formal fullness, abundance."¹⁴

אין לשכוח את שורשיו הלטינים של בוטרו: מקורו בקולומביה, וגם בה, כמו בתרבויות מסורתיות אחרות, (הזוכרה קודם לכן רחב, בתקופת התנ"ך), ה"שומן" הינו ערך חיובי, לרוב קשור אסוציאטיבית לערכים כגון בריאות, שפע, שמחת חיים, חושניות ומזג נוח. כל זאת בניגוד לדימוי ה"שמן", אשר בתפיסה התרבותית המערבית, הקוסמופוליטית והדקדנטית.

בוטרו מאמץ רק בחלקה את הירושה האמנותית כפי שמצאה את ביטויה באמריקה הלטינית. בעבודתו הוא משלב בין עומס פרטים המקשטים את דמויותיו וסביבתן לבין קומפוזיציות מינימליסטיות בהן ממולא הבד בדמות אחת ויחידה, שמנה, נפוחה ומאושרת.

אם נפרק את הדמות השמנה לגורמים, נמצא שהיא בעצם מאוד לא אטרקטיבית, בעלת תווי פנים משונים ובעלת פרופורציות מעוותות. איזה אטריבוטים, אם כן, מעניק בוטרו לדמויותיו כדי להפוך בציוריו את חלקים ה"מכוערים", לשלמות אסתטית?

בוטרו מצייר נשים שמנות ומעניק ליצירות אלה את השם: הונוס של בוטרו.

Venus de Botero, 1982

Venus de Botero, 1989

Venus de Botero, 1996

בעצם הענקת השם "ונוס" לעבודות, בוטרו מביע סוג של הכרזת כוונות. על פי המיתולוגיה, ונוס היא אלת היופי, האהבה והפריון. דמותה שימשה כהשראה לאמנים לאורך כל תולדות האמנות על מנת להביא אל הבד את יופיו המושלם, הנעלה והאולטימטיבי של גוף האישה. ונוס, בכל קונוטציה אפשרית, מסמלת את האישה היפה בעולם. הענקת השם "ונוס" כאטריבוט, בא לתאר את יחסו של בוטרו לדמות אשר בציור. האומן מעניק לה את תואר "אלת היופי", ללא התייחסות לגופה השמן.

בוטרו מציב את "ונוס" הראשונה שלו, משנת 1982, בפוזה מלאת ביטחון עצמי ומצייר אותה חזיתית, בגופה הערום כלפי הצופה, כשלרגליה קופידון, אטריבוט של אהבה ותשוקה מינית. מאחוריה מיטה עם כיסוי אדום, כצבע ציפורניה ונעליה. לצדה מראה, בה היא משתמשת כדי להביט בעצמה ולהתפעל מ"יופייה". כאלות היופי של הקלאסיקה האמנותית, המראה משמשת גם אמצעי להכפלת "יופייה". ניגודים אלה יוצרים סיטואציה מעניינת והומוריסטית, המפתיעה, מסקרנת ומשעשעת. בשתי העבודות המאוחרות יותר, באותו השם, משנות 1989 ו-1996, הדמויות מפנות את חזית גופן כלפי המראה ומטפלות בשערן המטופח. אלמנטים נוספים כפרטי טואלט, תכשיטים, חיות מחמד היושבות על המיטה, כל אלה משלימים את

התמונה האסתטית, המצוירת בקפידה, בטקסטורה חלקה ובצבעוניות ההרמונית המאפיינת את עבודותיו של בוטרו.

Botero, *La Cama (The Bed)*.

אם נתבונן בציור של העלמה בביריות, בציור בשם *המיטה*, אותו רושם ראשון אשר עמנואל קאנט מגדיר אותו כ"תחושה של הנאה" בזמן שאנו מתבוננים ב"יפה", מופיעה מיד בהתבוננותנו בדמות שבציור. הדיספרופורציות בין חלקי הגוף השונים, כגון כפות רגליה הקטנות אשר בקושי מסוגלות לשאת את כובד גופה, תווי פניה הקטנים המושגלים בתוך מבנה פנים עגול ונפוח, ירכיה השמנות בהגזמה ושדיה הקטנטנים, כל אלה אינם גורעים מההנאה אשר בצפייה ביצירה. מה אם כן נמצא בציור זה אשר הופך את הדמות המכוערת (אישה זו ודאי אינה נמנית בין הנשים היפות שבהכרתנו) לאטרקטיבית? מה גורם לנו לחייך ולייחס לדמות רגש חיובי? איזה אור קורן מהדמות המצוירת כך שבאינסטינקט ראשוני אנו נוטים לייחס לה תכונות חיוביות? ובכן, הדמות מטופחת. פניה מאופרות. לחייה סמוקות. שיערה מקושט בפרחים וגולש על גבה. ציפורניה צבועות באדום. על הקיר תלויה מראה בה משתקף חלקו האחורי של ראשה. הבגד אותו היא לובשת סקסי ומקושט בסרט תחרה. ביריות מחזיקות גרביים ורודות. הדמות נשענת בעדינות על מיטתה, חזיתית ומזמינה. כפות רגליה הקטנות בתוך נעליים אדומות ועדינות. הצבעוניות של העבודה רגועה. אותו צבע אוקר-צהבהב הינו משותף לצבע שיערה, לבגד, למסגרת המראה ולמיטתה. הצבע האדום מקשר בין שפתיה, ציפורניה וצבע נעליה. צמצום הצבעוניות משרה רוגע והרמוניה בתמונה. אין בה לא מתח ולא אי שקט. הדמות הגדולה ממלאת כמעט לחלוטין את החלל בביטחון ובשלווה. פרט נוסף האופייני לעבודותיו של בוטרו הן משיכות המכחול אשר כמעט ואין להבחין בהן. שטח העבודה חלק ואחיד, אלמנט אשר מוסיף

שקט ועדינות לאווירה הכללית. כל הפרטים המופיעים בציור הם אטריבוטים השייכים לאישה אשר מרגישה ורוצה להיראות סקסית, מטופחת, מושכת ומאוד בטוחה בעצמה.

על מנת להסיר ספיקות לגבי האפשרות שאמנם יש כיעור בדמויות השמנות של בוטרו, אביא מיצירותיו של לושיאן פרויד ואעמיד זו מול זו יצירות של שני האמנים בהן מופיעות דמויות שמנות. אין זה מספיק לומר: "גוף שמן". למושג גוף שמן מתלווים אטריבוטים וערכים נוספים אשר הם אלה אשר מביאים את השוני בין האספקטים השונים בדמויות, אותם העליתי קודם לכן.

רוברט יוז (Robert Hughes) מצטט בספרו את לושיאן פרויד:

"A moment of complete happiness never occurs in the creation of a work of art. The promise of it is felt in the act of creation but disappears towards the completion of the work".¹⁵

כבר באמירה זו אפשר לעמוד על הדיכוטומיה בין שני האמנים. בזמן שפרויד ניגש אל מלאכת היצירה מתוך ייסורים, בוטרו מביא את מלוא אהבתו ליצירתו:

"There are painters who suffer when they paint but I derive pleasure from the creative experience. I feel transported. It is a unique, life-giving experience."¹⁶

Botero, *The Bedroom*, Freud, *Sleeping by the Lion Carpet*, 1996

לשם השוואה, אביא זו מול זו שתי יצירות: השמאלית, *חדר השינה*, של בוטרו. הימנית, *שינה בצל שטיח האריות*, של פרויד. בכל אחד מהציורים, מככבת אישה ערומה. דמותו של פרויד ישנה ברפיון על כורסת עור. מאחורי הדמות, שטיח קיר המתאר קטע נוף עם אריות דוהרים, על שמם נקראת התמונה. שני האריות מצוירים מעל ראשה של הדמות הישנה ומכניסים אי שקט לתמונה. התנועה והאנרגיה של האריות מקצינה את הרפיון של דמות האישה. למרות שני אלמנטים אשר עשויים לשקף סביבה יוקרתית (שטיח קיר וכורסת עור), אין בחלל שום פרט נוסף. הריק מודגש ברצפה המחוספסת אשר אין עליה פרטי ריהוט. הדמות שמנה, אבריה נשפכים. תנוחתה הזיתית, כמעט בעמידה. האישה אינה זקנה, למרות קפלי השומן והעור הרפוי.

גם דמותו של בוטרו שמנה, נפוחה, דיספרופורציונית, אפילו אפשר לומר עליה גרוטסקית ומעוותת. אך היא קורנת הנאה, חיוך, סיפוק עצמי, ביטחון ושמחת חיים. האישה השמנה ניצבת מולנו "כאילו" הייתה אישה יפהפייה. ניגודים אלה יוצרים את האפקט ההומוריסטי. לעומתה, דמותו של פרויד מצוירת בסגנון מאוד ריאליסטי, על כן העיוות יוצר אצל הצופה תחושת דחייה ורתיעה. משיכות מכחולו של פרויד עצבניות והצבעים בהם הוא משתמש, קרים. בציורו של בוטרו הטקסטורה חלקה והצבעים חמים. האישה בציורו של בוטרו עומדת זקופה, עיניה מביטות ישר אל הצופה. פניה מאופרים, כרוב נשות בוטרו. אין בה בושה, אין היא מסתירה את גופה, להיפך, ידה השמאלית מונחת על מותניה בתנוחה מזמינה, בזמן שבידה השנייה היא מחזיקה סיגריה. בדלים של סיגריות מפוזרות על הרצפה. בוטרו מגלה לנו חלק מריהוט חדרה, שידה ועליה דברי טואלטיקה ועל מיטתה המכוסה בכיסוי רקום, שוכב קוף, כאלגוריה לחשק המיני ואולי למקצועה... שיערה, למרות הבלורית הגרוטסקית, מטופח וקשור בסרט. וילון תחרה סוגר את הקומפוזיציה מימין. לעומתה, האישה בציורו של פרויד, אמנם ניצבת מולנו ערומה, אך היא בורחת אל תוך השינה, כאילו אינה רוצה להיות מודעת לנעשה סביבה. עיניה עצומות. אין תיעוד של איפור או טיפוח כלשהו. אין בכל הציור לו פרט אחד של שמחה. היופי נמצא בייצוג בלבד. הוא ציור יפה של אובייקט מכוער.

כאשר שתי הדמויות נמצאות זו מול זו, למרות הפרמטרים האובייקטיביים והתיאור הסמנטי היבש של הסצינה המתוארת בעבודה, אפשר להבין שביטוי היופי והכיעור הם מעבר לתיאור המילולי הפשטני בעזרתו אנו מתארים את המתרחש על הבד. החל ממשיכות המכחול ועד לפרטים הקטנים של איפור ותלבושת, כל אלה באים לאפיין את פנימיות הדמות ולא רק חיצוניותה. הפנימיות קורנת החוצה, בין אם לחיוב ובין לשלילה והן אכן מקרינות יופי וכיעור בהתאמה.

Botero, *Naked Woman*

Freud, *Benefits Supervisor Sleeping* 1995

לפנינו שתי יצירות, העליונה של בוטרו ותחתיה זו של פרויד. שתיהן מתארות אישה ערומה בשכיבה. שתי הדמויות נכנסות לאותה המשבצת, לאותם הפרמטרים המאפיינים את הדמויות של בוטרו מול אלו של פרויד, כפי שתיארתי לעיל. התופעה אינה חד פעמית, להיפך. ככל שנתקדם ונבדוק את השוני המאפיין את יצירות שני האמנים, ניווכח שאין זו מקריות אלא תופעה החוזרת על עצמה: אופיין של משיכות המכחול, צבע הגוף, קישוטי הגוף והבגד, איפור, טיפוח, אור ומעל לכל, האמירה החבויה בתוך הפרטים הקטנים.

בציור של בוטרו, *אישה ערומה*, הדמות שוכבת בתנוחה אירוטית, המתכתבת עם מיטב היצירות הקלסיות: הונס מאורבינו של טיציאן 1538, המאיה הערומה של גויה 1798, אולימפיה של מאנה 1863, הערום הורוד של מאטיס 1935. בציטוט היצירות הקלאסיות, בהן האמנים הציגו דמויות יפות, בוטרו משליך על דמותו השמנה וכביכול מכוערת, תכונות יופי של אלילות קלאסיות. הדמות של בוטרו שוכבת בנחת על פרווה אשר מונחת על שטיח, וזה מונח על רצפת אריחים מעוצבים. בצדו השמאלי של הציור, פרגוד עץ. הדמות ערומה, שמנה, כמובן, נפוחה ודיספרופורציונית. כפות רגליה קטנות בהשוואת למימדי גופה, כבכל ציורי בוטרו. גרביטציה אינה קיימת בציוריו של בוטרו. שדיה הקטנים מוצקים, זקופים ומופנים אל על. הדמות קוקטית, עונדת שרשראות על צווארה, צמידים על זרועותיה וגם על קרסולה. טבעות מעטרות את אצבעות ידיה. שיערה מסורק עם שביל באמצע וסוג של קשת או מטפחת מעטרת את ראשה ואת שיערה. ללא ספק, מטופחת וגאה בעצמה. היא מסתכלת אלינו ישירות בעיניים. גופה חלק ומדושן. בוטרו בוחר בצבעים חמים לצבע גופה ומשיכות מכחול עדינות מתארות את עורה מתוח על בשרה השופע. הדמות מזכירה את

דמויות האודליסקות המצוירות בסביבתן האוריינטלית. לעומת זאת, האישה בציורו של לויטן פרויד שוכבת גם היא על ספה, אך אברי גופה נשפכים מטה בכוח הכובד. אחת מידיה תומכת בשדה הענק. ידה השנייה מחזיקה בגב הספה, כאילו נאחזת בו על מנת למנוע נפילה. שומניה רוטטים. היא מקומטת למרות שאינה נראת זקנה. פרויד מצייר את עורה בצבעים קרים: סגולים, כחולים, לבנים ואפורים. משיכות המכחול גסות, עצבניות. הכר הנקניקי עליו היא נשענת, הופך להיות לחלק אורגני מגופה. גם הוא, מקומט, מתפתל. צבעיו כצבעי עורה של האישה השוכבת עליו. עיניה עצומות, פניה מעוכים על הכר. כולה מקרינה סבל ועצב.

דמויותיו של בוטרו אינן ריאליסטיות. עיוות ודפורמציה, ללא מטרה ספציפית, עלולות להתפרש כמפלצתיות או כקריקטורה. אף אחת משתי האפשרויות איננה נכונה לגבי עבודתו של בוטרו. להיפך. כפי שהוא עצמו מעיד בשיחתו עם ספייס:

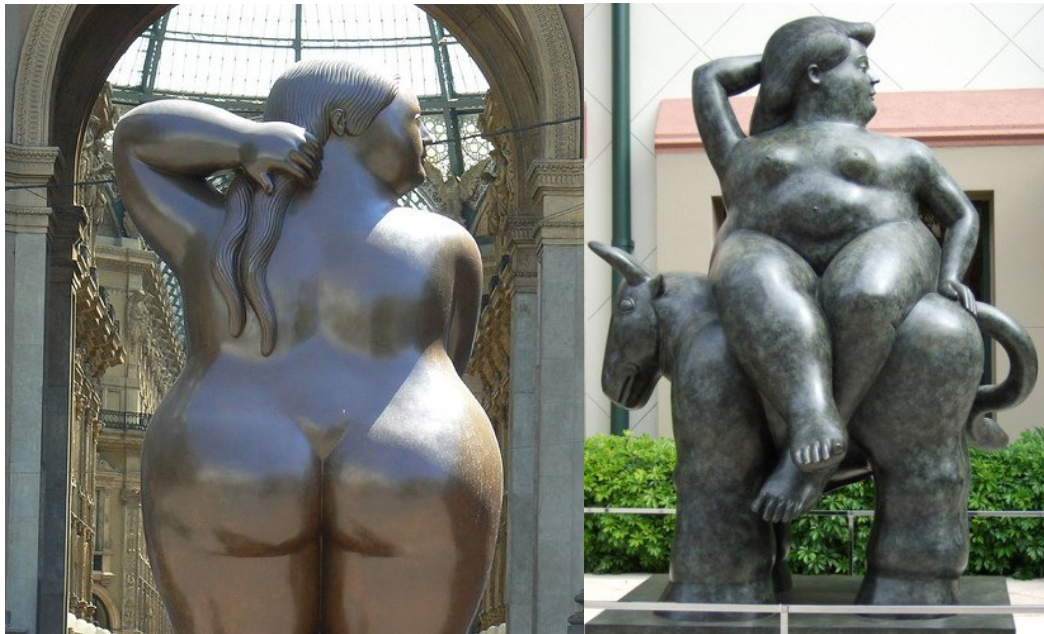
"No, I'm no caricaturist. Like almost every artist, I employ deformation."¹⁷

כדבריו, הוא משתמש בדפורמציה על מנת להדגיש את האיכות החושנית של ציוריו.¹⁸ בזמן שהיפוי מוקרן בעבודתו גם בערכים אמנותיים: היפוי מופיע כאשר כל האלמנטים נמצאים בהרמוניה וכאשר הקומפוזיציה מאוזנת על ידי הסימטריה. ההרמוניה מושגת במשחק בין קווים אופקיים ואנכיים, באלכסונים ובקווים החופשיים, אותם בוטרו מוסיף לקראת סיום העבודה בעזרת אלמנט פיגורטיבי כענף, מחרוזות פנינים או נחש. הקומפוזיציה צומחת מצורה סולידית ושקטה. האור בציוריו נקי. אין בוטרו משתמש בצללים, אשר לדבריו "מלכלכים" את הצבעים. האור אינו מגיע ממקור חיצוני. הדברים בוקים בשל איכות צבעונית עצמאית. גם הנפחיות בדמויות מושגת בעזרת הצבע. במילותיו של בוטרו:

"Color is basic in my work because it illuminates the painting and, in the end, the picture find its resolution the moment the color is resolved. One thinks it is the composition, but actually what defines the picture is the color. When each element of the painting finds its place, peace is felt. And at that moment the painting is finished."¹⁹ בציוריו של בוטרו התנועה לרוב קפואה. אלמנט זה מושג על ידי המונומנטליות של הדמויות ויחסן לחלל בו הן נמצאות, כך שהן נראות כאילו אין, במקום בו הן שוהות, מספיק מקום לנוע. לא רק העור מתוח על גופם השמן, גם קירות החלל סוגרים סביבן.²⁰

בשנת 1963 החל בוטרו להתנסות בפיסול. כאשר עבר לפאריס, בשנת 1973, התרחשה הפריצה המשמעותית בעבודתו כפסל. הומר יצירותיו היה בעיקר ברונזה. הפיסול מהווה התרחבות טבעית של תמצית הרעיון האמנותי ושל טכניקת הציור שלו. אותן איכויות אמנותיות וסגנוניות אשר מאפיינות את ציוריו, אפשר למצוא גם בפסליו: הדמויות השמנות, הקווים העדינים, רכות השטח, הטכניקה המדייקת

ואותם הנושאים אשר מעסיקים אותו במדיה הציורית. פסליו, כציוריו, מדגישים את התלת מימד, את נפחיות ואת ארוטיות הגוף, את עמידתו האצילית, המכובדת ומלאה בטחון עצמי, את העור המתוח על השומנים המוגזמים. כל אלה, בנוכחות פיזית מוצקה ותלת-מימדית. נושאי פסליו, כבציוריו, הם גופות ענקיים, לרוב ערומים, של נשים וגברים. בוטרו מפסל גם חיות, סוסים לרוב, בעלי מימדים מוגזמים. כיוון שפסליו נטולי אלמנט הנרטיב, קיים בהם ניקיון ושלמות, רכות בחומר המתכתי אשר מזמין את הצופה להתקרב אליהם, להתפעל וללטפם. מכיוון שבפסלים נעדר האלמנט הקישוטי ועומס הפרטים המאפיין את הציורים, כגון הלבוש הקוקטי של הנשים, התכשיטים ופרטי הטואלט, אלמנטים דקורטיביים בסביבתן המעניקים את רכותם לדמות, בפסליו הנקיים משתקפת הרכות והיופי בטקסטורה החלקה, הנקייה והמבריקה של הגוף. נשות פסליו נראות כאלות פרוון, נטולות כל תוספת, כיסוי או קישוט. הן ניצבות בחלל נטו, מביאות עמן שלמות ויופי בצורתן התלת מימדית. דמויות פסליו לרוב בגדלים ענקיים, חוץ ממספר מועט של פסלים אשר בוטרו יצר למטרות מסחריות. תחילת עבודתו היא בחמר, תהליך המשתווה לסקיצות המהירות לציוריו. למרות משקלם הרב של פסליו, הם הוזמנו להיות מוצגים במרכזים אורבנים רבי חשיבות.²¹ בשנת 1999 קיבל את הכבוד להציג את פסליו המונומנטאליים בפיאצה דה לה סיניוריה בפירנצה, ליד פסליהם של גדולי הפסלים של הרנסנס.²²

בדוגמאות האלה אפשר להתרשם מהאלמנטים המאפיינים את הדמויות המפוסלות. היופי מוקרן דרך איכויות אמנותיות שבוטרו מעניק לדמות המפוסלת. פנימיות הדמות המוקרנת מצורת עמידתה בחלל, הזקיפות, צימצום האלמנטים, הערום הנקי והאסתטי, תנוחת הידיים וישירות המבט. הטכניקה הפיסולית מעצימה תחושות אלה בכך שהצופה מוזמן לחבק וללטף את הפסלים, בין אם באופן וירטואלי או פיזי.

ולסיכום, לאור ניתוח יצירות בוטרו אשר הצגתי בעבודה, אוכל לטעון שקיימים יופי, שמחה והומור גם בייצוג הגוף השמן. הנשים בציורים אמנם שמנות, חסרת פרופורציות ומגוחכות, אך יחד עם זאת יש בהן חן ויופי אשר מעלה אצל הצופה בהן, חיוך של הנאה. בוטרו משתמש בכלים אמנותיים שברשותו ובונה סצנה בשילוב וירטואוזי בין האלמנטים, בה הוא מצליח להעניק לדמויותיו השמנות את הילת היופי.

Corrine, T.A., Book Revue, December 1994. "Women in Large: Images of Fat Nudes", ed. by Edison L.T., & Notkin D., Books in Focus, San Francisco, 1994

Escallon, A. M., "Interview with Botero by Ana Maria Escallon" *Botero, New Works on Canvas*, Rizzoli, New York 1997-2000

Graham, G. *Philosophy of the Arts*. "Art & Pleasure, Kant and Beauty", Routledge, London- NY. 1997

Hanstein, M., *Fernando Botero*, Taschen, Cologne 2003

Hughes, R., *Lucian Freud, paintings*, Thames & Hudson, Great Britain, 1987

Parker, P., *Literary Fat Ladies and the Generation of the Text*, Methuen & Co., NY, USA, 1987

Spies, W. *Fernando Botero, Paintings and Drawings*, ed. By Warner Spies, Prestel, Munich 1986

הערות:

¹ פרננדו בוטרו. נולד ב-19 באפריל 1932 בכפר קטן בקולומביה בשנת 1969 היציג ב-MOMA בתערוכה בשם "Inflated Images", תערוכה זו ייצבה את מעמדו כצייר בעל שיעור קומה בינלאומי.

² לושיאן פרויד נולד ב-1922 צייר אנגלי ממוצא גרמני/יהודי. נכדו של הפסיכואנליטיקן זיגמונד פרויד. נחשב לאחד מציירי הריאליזם המוערכים ביותר. סגנונו ישיר, בוטה וריאליסטי ללא רחמים. מתמחה בציור פורטרטים וערום.

³ Parker, P., *Literary Fat Ladies and the Generation of the Text*, Methuen & Co., NY, USA, 1987

⁴ Ibid, p. 8

⁴ ראי: (בבלי, מסכת מגילה י"ד, דף טו/א) <http://he.wikipedia.org/wiki/רחב> 2009

⁶ ראי: (בבלי, זבחים קט"ו ע"א). <http://he.wikipedia.org/wiki/רחב> 2009

⁷ Corrine, T.A., Book Revue, December 1994. "Women in Large: Images of Fat Nudes", ed. by Edison L.T., & Notkin D., Books in Focus, San Francisco, 1994. Electronic Source, <http://www.laurietobyedison.com/library/wetcorrinne.html>

⁸ Graham, G. *Philosophy of the Arts*. "Art & Pleasure, Kant and Beauty", Routledge, London- NY. 1997

---

⁹ עמנואל קאנט (1724-1804), גדול הפילוסופים מהמאה ה-18. נולד בפרוסיה המזרחית, כיום רוסיה. אביו היה ממוצא סקוטי. התמחה בחקר המתמטיקה, פיזיקה, מטפיזיקה, לוגיקה.

¹⁰ Ibid, p. 15

¹¹ Spies, W. *Fernando Botero, Paintings and Drawings*, "A Conversation with Fernando Botero", ed. By Warner Spies, Prestel, Munich 1986, p. 160

¹² Hanstein, M., *Fernando Botero*, Taschen, Cologne 2003

¹³ Ibid, p.49

¹⁴ Spies, W., p. 11

¹⁵ Hughes, R., *Lucian Freud Painting*. Thames & Hudson, G. Britain, 1987, p. 17

¹⁶ Escallon, A.M. *Botero, New Works on Canvas*, "Interview with Botero by Ana Maria Escallon", Rizzoli, New York 1997-2000, p.27

¹⁷ Spies, W., p.10

¹⁸ Hanstein, M., p. 49

¹⁹ Escallon, A.M., p.27

²⁰ Hanstein, M., p. 58

²¹ פירנצה 1991, מונטה קארלו 1992, פאריס 1992, ניו יורק 1993, מדריד 1994, ישראל 1996, סנטיאגו דה צ'ילה ובואנוס איירס 1997 וליסבון 1993.

²² Hanstein, M., p. 89